

JURVAN/TEUVAN LINTUNEVAN PESIMÄLINNUSTOSELVITYS 2008

Vapo Oy

Liro

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Tutkimusalue	3
3. Aineisto ja käytetyt menetelmät	4
3.1 Kartoituslaskentamenetelmä	4
4. Tulokset.....	5
4.1 Alueella pesivät EU:n Lintudirektiivin liitteen I pesimälajit.....	5
4.2 Alueella esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym. 2001) mainitut lintulajit	6
5. Yhteenveto	7
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	8
7. Liitteet.....	9

1. Johdanto

Pöyry Environment Oy/Vapo Oy tilasivat keväällä 2008 Suomen Luontotieto Oy:ltä Jurvan ja Teuvan rajalla sijaitsevan Lintunevan suoalueen pesimälinnustoselvityksen. Alueelle on suunniteltu turpeenottoa ja selvitystä käytetään hankkeen suunnittelun ympäristövaikutusten arvioinnissa. Pesimälinnuston inventoinnissa selvitettiin Lintunevalla ja sen välittömässä lähiympäristössä pesivän maalinnuston lajisto ja parimäärät. Selvityksessä kiinnitettiin erityishuomio EU:n Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajeihin ja kansallisessa uhanalaisselvityksessä (Rassi ym. 2002) mainittuihin pesimälajeihin.

2. Tutkimusalue

Lintunevan alue sijaitsee Jurvan /Teuvan kuntien rajalla. Alue rajautuu ojitettuihin rämeisiin ja kuiviin mäntyvaltaisiin kangasmetsiin. Alueen jakaa kahtia paikallistie ja kulku alueelle on helppoa. Maantien itäpuoleinen suoalue on keskiosiltaan melko kuivapohjaista oligotrofista nevaa. Nevan eteläreuna on kuitenkin kosteampipohjaista sara- ja rahkasammalnevan sekatyyppejä. Suon itäpuolen etelä- ja pohjoisosat ovat hyvin karua tupasvillarämettä, jossa pesimälinnusto on tyypillistä metsälajistoa. Maantien länsipuoleinen osa on eteläosiltaan myös karua tupasvillarämettä, mutta alueen pohjoisosa ja erityisesti Lintulammen eteläpuoli ovat hieman ravinteikkaampaa rahkasammalnevaa. Alueella on kolme avovesilammikkoa, joiden ympärillä alue on maisemallisesti edustava. Inventointialueen pinta-ala on 240 ha ja se kattaa koko Lintunevan suoalueen ja osin myös lähiympäristön. Alueen sijainti ja raja-
aus on esitetty liitekartassa 1.

Yleiskuva Lintulammen eteläpuolelta

3. Aineisto ja käytetyt menetelmät

Lintunevan alueen pesimälinnusto selvitettiin kartoituslaskentamenetelmää käyttäen. Selvityksessä inventoitiin alueen pesimälajisto ja pesivien parien määrä. Inventointi suoritettiin 1.6.2008 Koskimiehen & Väisänen (1988) sekä Turveteollisuusliitto ry:n (2002) linnustolas-kennasta antamia toimintaohjeita soveltaen. Maastotöistä vastasivat ja raportin kirjoittivat FM, biologi Jyrki Oja ja Satu Oja Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala (tmi Eija Rauhala). Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme.

3.1 Kartoituslaskentamenetelmä

Inventointialueen pesimälinnusto selvitettiin kartoituslaskentamenetelmän avulla (Koskimies 1988). Linnuston laskentamenetelmistä kartoituslaskenta on tarkin, mutta samalla työläin, mikäli laskentakertoja on useampi kuin yksi. Kartoituslaskentamenetelmää käytetään yleisesti maalinnuston selvitys- ja seurantamenetelmänä ja menetelmänä se on hyvin yksinkertainen ja helposti toteutettavissa.

Kartoituslaskentamenetelmä perustuu tavallisesti useaan käyntikertaan tutkimusalueella. Kuten muutkin pesimälinnustoon kohdistuvat laskentamenetelmät sen pohjana on lintujen re- viirikäyttäytyminen. Kullakin käyntikerralla merkitään kartalle kaikki pesivää paria osoittavat havainnot. Useimmiten havainto on laulava koiras, mutta myös pesät, juuri pesästä lähteneet maastopoikasets sekä varoittelevat naaraat ovat pesivää paria osoittavia havaintoja. Havainnot merkitään käyntikartalle, jonka tulisi olla mahdollisimman tarkka. Käytännössä peitepiirros, johon voi merkitä omia karttamerkkejä, on usein paras vaihtoehto.

Kartoitus on hidas, mutta hyvin tehokas laskentamenetelmä. Yhdellä käyntikerralla ha- vaitaan metsämaastossa keskimäärin 60 % alueella pesivistä lintupareista ja kymmenellä jo 99,5 % (Enemar 1959). Avomaastossa, kuten suoympäristössä kartoituslaskentamenetelmä on hyvin toimiva.

Yhden laskentakerran menetelmällä ei välttämättä havaita kaikkia alueella esiintyviä lintu- ja niiden satunnaisen liikkumisen sekä olosuhteiden vaikutusten takia. Kartoituslaskentame- netelmällä yhdellä käyntikerralla havaitaan metsämaastossa noin 60 % pesimälinnuista, mut- ta avomaastossa havaintotehokkuus voi olla jopa yli 80 %. Lyhytkasvuisilla nevoilla yhdellä käyntikerralla voidaan olosuhteiden ollessa suotuisat havaita lähes kaikki alueella pesivät lintuparit, mikäli laskennan ajoitus osuu oikeaan aikaan (mm. Koskimies ja Väisänen 1988). Kattavamman ja yksityiskohtaisemman tiedon saamiseksi tulisi laskentakertoja olla mielellään vähintään kaksi (Turveteollisuusliitto ry 2002). Yhden laskentakerran kartoituslaskentame- netelmällä saadaan kuitenkin kasvillisuudeltaan yhtenäisillä ja erityisesti avoimilla soilla lajis- tosta ja parimääristä riittävän hyvä yleiskuva.

Tulosten tulkinnassa inventointialueen rajalla havaitut parit tulkittiin lajikohtaiseksi alu- eella pesiviksi. Kahlaajat tulkittiin pääsääntöisesti alueella pesiviksi, samoin kuin avosoiden varpuslinnut. Selkeät metsälajit tulkittiin alueen ulkopuolella pesiviksi. Kanalinnut tulkittiin pesiviksi, mikäli kyse oli yksinäisestä naarasta, pesästä tai poikasesta. Kanalintujen koiras- parvet laskettiin, mutta pesiviksi niitä ei tulkittu. Yksittäin liikkuvat riekot tulkittiin kuitenkin suon pesimälajistoon. Laajan reviirin omaavat linnut (mm. palokärki, korppi ja petolinnut) laskettiin alueen pesimälinnustoon, mikäli reviirin oletettiin ulottuvan laajalle alueelle.

4. Tulokset

Lintunevan alueella havaittiin pesimäaikaissa kartoituslaskennassa yhteensä 22 lintulajia ja 88 lintuparia. Alueen pesimälinnuston lajimäärä on hieman tavanomaista suurempi, mutta linnuston tiheys on tavanomainen.

Lintunevan alueen nevojen pesimälajisto on runsas ja avosoiden pesimälintuihin kuuluu peräti 9 lajia. Näistä kahlaajia on kuusi lajia ja sekä liro että kapustarinta esiintyvät alueella runsaina (4 ja 5 pesivää paria). Maantien kummallakin puolen pesii kurkipari ja Lintulammella myös laulujoutsen. Alueen itäosan nevalaikulla pesii myös kalalokki. Alueen nevat ovat linnustoltaan melko tiheitä, mutta alueen rämeet olivat linnustoltaan vaatimattomia.

Pesimälinnuston tiheys on alueen soille tavanomainen eli 0.36 paria hehtaarilla. Nevoilla linnuston tiheys oli kuitenkin moninkertainen.

4.1 Alueella pesivät EU:n Lintudirektiivin liitteen I pesimälajit

Laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) 1 pari

Suomessa laulujoutsen on nykyiin jo runsaslukuinen pesimälaji ja lajin kanta on edelleen kasvussa. Laji pesii hyvinkin pienillä lammilla ja erityisesti rehevät suolammet ovat suosittuja pesäpaikkoja. Lintunevalla laji pesi aivan alueen rajalla Lintulammen alueella. Samalla alueella havaittiin myös lennossa viisi aikuista, ilmeisesti pesimätöntä kurkea.

Kurki (*Grus grus*) 2 paria

Kurki on monenlaisten soiden ja kosteikoiden tunnuslajeja, mutta varmimmin sen tapaa suurilta rimpisiltä nevoilta, joihin se myös rakentaa pesänsä. Alueen kurkiparit pesivät inventointialueen itäreunassa ja sekä Lintulammen alueella.

Kapustarinta (*Pluvialis apricaria*) 5 paria

Kapustarinta pesii erityyppisillä nevoilla, mutta kanta on tihein Pohjois-Suomen puuttomilla varpunummilla. Laji suosii suuria keidassoita, joilla on pesäpaikaksi soveltuvia kuivahkoja mätäspintoja. Ruohoisilta ja reheviltä soilta laji usein puuttuu. Lintulammen eteläpuoleisella nevala pesi tiheänä yhdyskuntana kolme kapustarinta paria ja maantien itäpuolen nevala pesi kaksi paria. kaksi kapustarintaparia.

Kuovi pesii alueella yhden parin voimin

Liro (*Tringa glareola*) 4 paria

Suomessa vielä runsaslukuinen liro pesii monentyypisillä soilla ja kosteikoilla ja laji on usein soiden runsaslukuisin kahlaajalaji. Lintulammen eteläpuoleisella nevalle havaittiin kaksi liroparia ja maantien itäpuoleisella nevalle pesi kaksi liroparia. Liro kuuluu myös Suomen kansainvälisiin erityisvastuulajeihin (EVA), joiden suojelemisessa Suomella on erityinen kansainvälinen vastuu.

Teeri (*Tetrao tetrix*) 3 paria

Teeri on yleinen boreaalisen havumetsävyöhykkeen pesimälintu, joka viihtyy mielellään erilaisissa reunavyöhykkeissä. Laji pesii harvoin avosoilla, mutta rämeillä laji saattaa pesiä. Kaikki pesiviksi tulkitut teerihavainnot koskevat yksinäisiä naarasteeriä ja kaikki havainnot tehtiin maantien itäpuoleisella Lintunevan rämealueella. Alueella havaittiin myös 14 kukkoteeren kesäparvi. Teeri on luokiteltu kansallisessa uhanalaisluokituksessa silmälläpidettäviin (NT) lajeihin.

4.2 Alueella esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym. 2001) mainitut lintulajit

Käki (*Cuculus canorus*) 3 paria

Käki kuuluu Lintunevan pesimälinnustoon. Lajin reviiri voi olla useiden neliökilometrien laajuinen. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa käki luetaan silmälläpidettäviin lajeihin. Useat soilla pesivät varpuslinnut kuuluvat käen isäntälajeihin. Alueella havaittiin yhteensä 5 kukkuvaa käkeä, joista kolmen arvioitiin pesivän alueella.

Teeri (*Tetrao tetrix*) 3 paria

Kts. kappale 4.1

Teeri pesii alueella kolmen parin voimin

Taulukko 1. Lintunevan pesimälinnusto parimäärineen

Laji	Parimäärä
Laulujoutsen (Cygnus cygnus)	1
Kurki (Grus grus)	2
Teeri (Tetrao tetrix)	3
Töyhtöhyppä (Vanellus vanellus)	2
Taivaanvuohi (Gallinago gallinago)	2
Kuovi (Numenius arquata)	1
Kapustarinta (Pluvialis apricaria)	5
Liro (Tringa glareola)	4
Metsäviklo (Tringa ochropus)	1
Kalalokki (Larus canus)	1
Käki (Cuculus canorus)	3
Sepelkyyhky (Columba palumbus)	1
Pajulintu (Phylloscopus trochilus)	14
Harmaasieppo (Muscicapa striata)	4
Metsäkirvinen (Anthus trivialis)	8
Niittykirvinen (Anthus pratensis)	7
Keltävästäräkki (Motacilla flava)	7
Kulorastas (Turdus viscivorus)	1
Punakylkirastas (Turdus iliacus)	5
Laulurastas (Turdus philomelos)	3
Peippo (Fringilla coelebs)	11
Keltasirkku (Emberiza citrinella)	2

Yhteensä 22 lajia

Yhteensä pesiviä pareja 88

5. Yhteenveto

Lintunevan pesimälinnusto on lajimäärältään keskimääräistä hieman suurempi ja erityisesti avosoiden kahlaajalajisto on monilajinen ja runsas. Linnuston kokonaistiheyttä laskee hyvin niukkalajisten rämeiden suuri osuus alueen kokonaispinta-alasta. Pesimälajisto on hyvin tyyppillistä Pohjanmaan rämeiden ja nevojen lajistoa. Avosoiden lajistoa on alueella runsaasti. Suojelullisesti merkittävimpiä ovat EU:n Lintudirektiivin liitteessä I mainitut laulujoutsen, kurki, kapustarinta, liro ja teeri. Lintunevan ja sen lähialueen linnustollinen arvo on inventoinnin tulosten perusteella kokonaisuudessaan sekä lajistollisesti että linnuston tiheydellä mitattuna hieman tavanomaista suurempi. Alueen linnustollisesti merkittävin osa on Lintulammen eteläpuoleinen neva, mutta myös alueen poikki kulkevan maantien itäpuolella sijaitsevan nevan keskiosan linnustoa voi pitää tavanomaista monimuotoisempana.

6. Lähteet ja kirjallisuus

- Asanti, T., Gustafsson, E., Hongell, H., Hottola, P., Mikkola-Roos, M., Osara, M., Ylimaunu, J. & Yrjölä, R. 2003: Kosteikkojen linnuston suojeluarvo. Suomen ympäristö 596. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Enemar, A. 1959: On the determination of size and composition of a passerine bird population during a breeding season. A methodological study. – Vår Fågelvärld suppl. 2:1-114.
- Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. – Helsingin yliopiston eläinmuseo, 2. Painos. Helsinki.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. — Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki, 432 s.
- Tucker, G. & Heath, M. 1995: Birds in Europe- Their conservation status. BirdLife Conservation Series No. 3. 600p
- Turveteollisuusliitto ry. 2002: Turvetuotannon ympäristövaikutusten arviointi. Ohjeita turvetuotannon luonto- ja naapuruussuhdevaikutusten arvioimiseksi. – Jyväskylä.
- Väisänen, R.A., Lammi, E., Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otavan Kirjapaino, Keuruu. ISBN 951-1-12663-6.
- Valtakunnallinen soidensuojelun perusohjelma. Maa- ja metsätalousministeriö 1981. - 164 s.

7. Liitteet

– karttaliite 1

